

Kronika

Prikaz skupa *10th International Cognitive Linguistics Conference*, Krakow, 15.–20. srpnja 2007.

Od 15. do 20. srpnja 2007. godine u Krakowu je održana jubilarna 10. međunarodna konferencija kognitivne lingvistike (10th International Cognitive Linguistics Conference). Središnja tema konferencije bila je »Kognitivna lingvistika u akciji: od teorije k primjeni i natrag«, a budući da je ovo bio jubilarni skup, poseban je naglasak stavljen na najvažnije točke dosadašnjega razvoja kognitivne lingvistike i Međunarodnoga kognitivnolingvističkog društva (International Cognitive Linguistics Association – ICLA) te na perspektivu i smjernice budućeg razvoja. Skup je organiziran pod visokim pokroviteljstvom rektora Jagelonskoga sveučilišta u Krakowu, a na čelu organizacijskoga odbora bila je profesorica Elżbieta Tabakowska.

Konferencija je okupila kognitivne lingviste iz cijeloga svijeta, ukupno je bilo oko 450 sudionika. Predavanja su bila organizirana u glavnoj sesiji (general session) i 20 tematskih sesija (theme sessions).

Spomenuta središnja tema skupa bila je provodna misao u gotovo svim izlaganjima, koja bi se mogla podijeliti na tri glavne skupine: 1. izlaganja koja su se bavila teorijskim pristupima u kognitivnoj lingvistici, 2. izlaganja koja su se bavila primarno primjenom teorije, bilo na korpusu, bilo u proučavanju usvajanja jezika, 3. izlaganja koja su stavila u suodnos ta dva usmjerenja i nastojala pokazati put od teorije k primjeni i od primjene natrag k teoriji. Osvrtom na plenarna predavanja možemo dobiti uvid u prvi i treći navedeni tip izlaganja na ovoj konferenciji.

Ukupno šest plenarnih predavanja održali su neki od najistaknutijih predstavnika kognitivne lingvistike danas. Ronald W. Langacker, osnivač kognitivne gramatike, kojoj je postavio temelje svojom *Foundations of Cognitive Grammar*, jednim od temeljnih djela u kognitivnoj lingvistici, izdanom u dva sveska, 1987. i 1991. godine, održao je predavanje pod naslovom *Control and the Mind/Body Duality: Knowing vs. Effecting*. U njemu govori o razlici između djelatnih (efektivnih) i epistemičkih odnosa te njihovoj različitoj sintaktičkoj realizaciji. Langacker uspostavlja dvije osi: jedna predstavlja pomak od djelatnih do epistemičkih odnosa, a druga pomak temeljen na razinama strukturalne (sintaktičke) složenosti te zaključuje da te dvije osi koreliraju. Istovremeno, opoziciju djelatnoga i epistemičkoga možemo promatrati na svakoj od tih razina posebno. Prema Langackeru, prepoznavanje sustavnosti ove opreke predstavlja važan napredak u sintaktičkoj analizi. Leonard Talmy, također jedan od utemeljitelja kognitivne lingvistike, u svojem se predavanju pod naslovom *Introspection as a Methodology in Linguistics* pozabavio problematikom introspekcije kao valjane metode analize. On navodi neke prigovore koji se upotrebljavaju kao argument protiv ove metode, kao što su neobjektivnost, neempiričnost, nekonzistentnost i nepreciznost. Ali Talmy navodi i protuargumente ovim prigovorima. Introspekciju prvo treba proučiti kako bi se utvrdila njezina

svojstva. Rezultati toga proučavanja dovode do zaključka da introspekcija, kao i svaka druga metoda, nije jednako primjenjiva u proučavanju svih aspekata jezika. Za neke je više, a za neke manje primjerena, a u proučavanju nekih aspekata jezika je nezamjenjiva. Laura A. Janda, poznata slavistica i novoizabrana predsjednica ICLA, pokazala je na nekoliko primjera u predavanju *How Theory Informs Application and How Application Informs Theory* kako je primjenom teorijskih postavki u pripremi metodičkog materijala otvorila neka nova pitanja, koja su je dovela do novih teorijskih spoznaja. To je ilustrirala trima primjerima: prva dva se tiču izražavanja padeža i vida u slavenskim jezicima, a treći proučava kognitivne kategorije relevantne za jezik i nacionalizam. Janda je zaključila kako kognitivna lingvistika ima veliku primjenjivu vrijednost, ali, isto tako, da nam ta primjena može proširiti teorijske horizonte. Dirk Geeraerts je napravio svojevrsnu retrospektivu prošlih 30 godina kognitivne lingvistike. U izlaganju *Contextualization and Methodology: 30 years of Cognitive Linguistics (and Beyond)* naveo je glavne trendove u kognitivnoj lingvistici i njihov utjecaj na njezin budući razvoj. Geeraerts uočava težnju kognitivne lingvistike k rekontekstualizaciji gramatike (nakon što ju je generativna gramatika lišila konteksta) u kontekst iskustva i značenja u prirodnom jeziku, pragmatički kontekst jezične uporabe te socijalni i kulturni kontekst jezika kao zajedničkog koda. Chris Sinha u svojem predavanju *Language as a biocultural niche and social institution* problematizira odnos biologije i kulture i utjecaj bioloških i kulturalnih teorija na teorije jezika. Francisco José Ruiz de Mendoza Ibáñez održao je izlaganje pod naslovom *Cognitive modeling and levels of linguistic explanation: applications and implications*.

Velik broj tematskih sesija može se svrstati u drugu skupinu izlaganja, to jest ona orijentirana na primjenu. Primjerice, “Cognitive approaches to Language Acquisition”, “Usage-based Cognitive Semantics: A quantitative approach”, “Application of CL to issues in Second Language Learning”, “Motion – manner – mind: Lexico-semantic studies of manner-of motion in the physical and the mental domains”, “Space and grammar in signed languages” i druge, dok su neke od sesija bile posvećene suodnosu teorije i primjene: “Spatial construals of time: theoretical and empirical issues”, “Extensions of Vantage Theory. Points of view in language structure and use”, “What do we want to call a metonymy? An attempt at building a consensus view on the limits of metonymy in Cognitive Linguistics”.

Ono zašto je ova konferencija posebno važna za hrvatsku lingvističku javnost jest činjenica da je upravo Hrvatska bila jedna od najzastupljenijih zemalja na konferenciji. Na skupu je sudjelovalo četrnaestero hrvatskih lingvista, s naših četiriju sveučilišta, a koliko je bio širok raspon tema hrvatskih izlagača, možemo vidjeti iz naslova izlaganja: *Diachronic investigations of false friends* (Vlatko Broz, Filozofski fakultet u Zagrebu), *Topological and lexical determination in particle verb constructions: INs and OUTs in second language processing* (Renata Geld, Filozofski fakultet u Zagrebu), *The Conceptual Category of Light in Croatian: A Diachronic Perspective* (Ida Raffaelli), *Understanding and Misunderstanding: an analysis of metonymy and metaphor in Croatian SMS text messages* (Milena Žic Fuchs i Nina Tudman Vuković, Filozofski fakultet u

Zagrebu), *New current relevance in Croatian: epistemic immediacy and the aorist* (Mateusz Milan Stanojević i Renata Geld, Filozofski fakultet u Zagrebu), *A cognitive perspective on quantification in Croatian and English* (Marija Kraljević, Filozofski fakultet u Zagrebu), *Metonymy, metaphor and the “weekend frame of mind”* (Mario Brdar, Filozofski fakultet u Osijeku i Rita Brdar–Szabó, Sveučilište Eötvös Loránd u Budimpešti), *Metonymic zooming in and out within a functional domain in the process of meaning construction, exemplified on CAPITAL–FOR–GOVERNMENT metonymies* (Rita Brdar–Szabó, Sveučilište Eötvös Loránd u Budimpešti i Mario Brdar, Filozofski fakultet u Osijeku), *The semantics of English verb conversions: toward a more comprehensive treatment* (Gabrijela Buljan, Filozofski fakultet u Osijeku), *Reality reflecting cognitive models – metonymy and metaphor in euphemisms and dysphemisms* (Tanja Građević–Erdeljić i Goran Milić, Filozofski fakultet u Osijeku), *Woman – Conceptualization Process and Cultural Context* (Anuška Štambuk, Filozofski fakultet u Splitu), *LOVE and ANGER in Today’s Business World; Cross-cultural analysis of American & British vs. Croatian business environment* (Ksenija Juretić i Nada Ivanetić, Ekonomski fakultet u Rijeci).

Doprinos Hrvatske kognitivnoj lingvistici posebno je istaknut na završnoj svečanosti skupa, kada je bivša predsjednica ICLA Suzanne Kemmer spomenula Hrvatsku kao zemlju jake kognitivnolingvističke tradicije, a hrvatski entuzijazam lijepo je ilustriran činjenicom da su jedini dodiplomski studenti na čitavoj konferenciji bile dvije studentice s Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.

Najsajnije priznanje hrvatskoj kognitivnoj lingvistici na ovoj konferenciji bila je nagrada za najbolje izlaganje mladih znanstvenika. Od svih prijavljenih radova, koje je ocijenilo stručno povjerenstvo, prvu nagradu osvojio je rad Renate Geld i Mateusza Milana Stanojevića *New current relevance in Croatian: epistemic immediacy and the aorist*.

Ova jubilarna konferencija važna je točka u daljnjem razvoju kognitivne lingvistike jer je pružila sintezu dosadašnjih postignuća i trendova, ali i najavila neka ključna pitanja i probleme kojima će se kognitivni lingvisti baviti u budućnosti te tako utrla smjernice za daljnji razvoj. Izniman interes i posjećenost ove konferencije najava je uspješne budućnosti svjetske kognitivne lingvistike, a uspjeh hrvatskih lingvista pokazuje da ni hrvatska kognitivna lingvistika ni malo ne zaostaje.

Marija Kraljević

ICLaVE 4 (4th International Conference on Language Variation in Europe)

U Nikoziji je, pri Ciparskom sveučilištu, od 17. do 19. lipnja 2007. godine, održana IV. međunarodna konferencija o jezičnim varijacijama u Europi (IVth ICLaVE). Taj je znanstveni skup, na kojem su se radovi mogli izlagati na grčkom ili na engleskom jeziku, okupio velik broj stručnjaka s područja jezikoslovlja koji proučavaju i prate različite vidove jezičnih promjena i stanja u nizu jezika zemalja Europe.

Programski sadržaj konferencije može se podijeliti u četiri sastavna dijela: u plenarna izlaganja, u prezentaciju istraživanja izlaganjem ili posredstvom postera, te u radionice.

Kao plenarni govornici bili su pozvani Brian Joseph, slavist dijalektolog na Ohio State University, zatim profesorica Angeliki Malikouti-Drachman sa Sveučilišta u Salzburgu, te Peter Trudgill s Friburg Universitätä.

Brian Joseph, u izlaganju pod naslovom *Broad vs. Localistic Dialectology, Standard vs. Dialect: The Case of the Balkans*, naglasio je da se u mnogim jezicima Balkanskog poluotoka (poglavito u albanskom, grčkom, te u jeziku balkanskih Roma) gube pojedine fonološke značajke koje ustupaju mjesto nekima novim, »posuđenim«, čime se gube unaprijed određene dijalektološke granice. Angeliki Malikouti-Drachman u svojem je izlaganju pod naslovom *Greek Dialect variation in a Co-Grammar approach* iznijela rezultate istraživanja o pojedinim fonološkim (kao što je geminacija) i morfološkim (tvorba i-imenica srednjega roda) promjenama u četiri grčka dijalekta i pokazala da su uočene dijalektalne varijacije u svakom od njih posljedica djelovanja imanentnog samome pojedinom dijalektu, kao i djelovanja među dijalektima. Peter Trudgill zanimao se, na primjeru engleskih dijalekata (*Vernacular universals and the sociolinguistic typology of English dialects*), kako objasniti promjene koje se događaju u dijalektima koji su slabo izloženi dodiru s drugim jezicima/dijalektima.

Istraživanja prezentirana izlaganjem ili u formi postera pokazala su izuzetnu raznolikost lingvističkih tema, od onih usredotočenih na probleme ortografije, fonetike i fonologije, preko onih vezanih za morfosintaksu, i sintaksu, te do onih zaokupljenih semantikom, tvorbom riječi i leksikologijom, bilo u sinkronijskoj ili dijakronijskoj perspektivi, obrađenih s pomoću instrumentarija koje nude dijalektologija, sociolingvistika, pragmalingvistika...

Od ukupno 46 usmenih izlaganja predviđenih programom (kojih su autori bili sa sveučilišta i akademija u Australiji, Belgiji, Danskoj, Engleskoj, Estoniji, Finskoj, Grčkoj, Italiji, Letoniji, Norveškoj, Njemačkoj, Rusiji, SAD-u, Španjolskoj, Švicarskoj i na Cipru) moglo se ipak čuti samo 41, a ovdje ćemo zbog prostora morati istaknuti tek ona koja su svojom temom pobudila osobitu pozornost sudionika skupa: *Lexical Variation in Icelandic and Danish Sign Languages* (Russel Alderson, Lisa McEntee-Atalianis), *Revisiting Style. Shifting and Dialect Choice* (J. A. Cutillas-Espinosa, Natalie Schilling-Estes i Juan Manuel Hernández-Campoy), *An Internet survey of language attitudes and dialect use in the South of the Netherlands* (Martine Schrier, Jos Swanenberg, Hans

Vand de Velde, V. De Tier i H. van de Wijngaard), *Language variation and the construction of identity through discourse* (Andreas Papapavlou i Andry Sophocleus), *Estonian object marking variation: negotiation new rules in the Estonian. Russian contact situation* (Martina Ehala i Pille Esion), *The process of simplification in two varieties of spoken Italian* (Stefania Marzo), *Dialect and the evolution of a literary standard language in Catalan and Occitan* (Alexander Ibarz), *Word order variation in Dutch verb clusters: a diachronic perspective* (Evie Coussé i Gunther De Vogelaer), *Phonological dialect change in south-western Germany* (Tobias Streck i Christian Schwarz), *Case variation in (indo-)European and beyond: sources, parameters and mechanisms (a diachronic, typological perspective)* (Leonid Kulikov).

U skupini u kojoj su sudionici prezentirali svoj rad posredstvom postera bilo je sveukupno 19 radova, a autori su došli iz Belgije, Finske, Francuske, Grčke, Hrvatske, Njemačke, Portugala, Rusije, Slovenije, Srbije, Španjolske i, dakako, Cipra. Mnogobrojna pitanja upućena autorima pokazala su da je podjednako zanimanje vladalo i za teme izložene na ovakav način: *Hiatus Resolution in Cypriot Greek* (Christina Christodoulou), *Early Latinism and Romanisms in Slovene – an attempt of classification* (Agata Šega), *A Geolinguistic Examination of Nouns in Slovene* (Tjaša Jakop), *Universal diminutive syntax* (Olga Steriopola), *Individual variation and ethnographic approach* (Hanna Lappalainen), *Bidialectal consideration in ESL teaching* (Thekha Kouridou), *VOT productions and accented speech by Greek/English bilinguals* (Pagona–Niki Efstathopoulou), *Lexico-semantic peculiarities of colour adjectives in English, Russian and Khakas* (Tamara Tugujekova), *The present-day status of a Croatian variant spoken in Italy* (Vesna Deželjin), *The use of the standard variety of the Greek Language in Greece and in Cyprus* (Niki Christodoulou), *The Narrative Perfect in Contemporary British English – Oddity or Emergent Form* (Jim Walker), *Feminization: does lexical change encourage old conceptualization* (Fabienne H. Baider), *Allophonic Variation and Change in Progress. The case of Certain Final Vowels in Catalan* (Josefina Carrera–Sabaté), *Morphological reduction in Aromanian* (Maria Maglara), *In-between spoken and standard language: Colloquial Belgian Dutch* (Koen Plevoets), *Innovations on the phonological level in the Ruthenian language under the influence of English* (Mihajlo Fejsa), *The Origin and Development of the Slovak Literary Language* (Konstantin V. Lifanov), *German today – an extensive speech data collection in the German speaking area of Europe* (Nina Berend, Caren Brinckmann, Stefan Kleiner i Ralf Knöbl), *The realization of arguments in Old Portuguese and Contemporary Portuguese: clitics and postverbal subjects* (Alexandra Fiéis).

Radionice organizirane u okviru konferencije, koje su održale visoku razinu znanstvenosti cijeloga skupa, bile su razdijeljene u četiri tematska kruga. U prvome, pod općim naslovom *Styles and lifestyles – Micro and macro approaches to the study of social meaning in linguistic variation*, bilo je predstavljeno nekoliko radova: *Lifestyle and linguistic practice among adolescents – a Bourdieu inspired approach to linguistic variation* (Unn Raayneland), *Lifestyle as a combination and completion of traditional sociolinguistic variables* (Anna Gunnarsdotter Grönberg), *Style online: Doing hip-hop on the German-speak-*

ing web (Jannis Androutsopoulos), *Style as a cognitive tool for perception* (Kathryn Campbell–Kibler). Opći naslov druge radionice glasio je *Syntactic Microvariation* i u njoj su se našli sljedeći radovi: *Cypriot clefts* (Yoryja Agouraki), *Portuguese dialect syntax* (Ernestina Carrilho), *Greek complementizers* (Anna Roussou), *Scandinavian wh– determiners* (Peter Svenonius i Øystein Alexander Vangsnes), *Field linguistics meets formal research: how a microcomparative view can deepen our theoretical investigation* (Leonie Cornips i Cecilia Poletto). U trećoj radionici, koje je temeljni naslov bio *Integration of levels in sociolinguistics*, prezentirani su radovi pod naslovom *Phonetic variation in real time and a new attempt at style analysis* (Frans Gregensen i Nicolai Pharao), *Phonetic and grammatical variables in a project on real time change* (Torbel Juel Jensen, Marie Maegaard, Nicolai Pharao), *New ways of analysing syntactic variation* (Leonie Cornips, Karen Corrigan), *What do we speak like– and do we like it? Language use and language attitudes in real time* (Tore Kristiansen, Marie Maegaard, Nicolai Pharao, Torben Juel Jensen), *Integration of levels: clusters of features. Language in peer group interaction* (Janus Møller, Jens Norman Jørgensen) i *The study of family discourse at different levels. Power processes in the discourse of Turkish families residing in the Netherlands* (Erika Huls). U četvrtoj radionici naslovljenoj *New ways of analysing lexical variation* našli su se radovi *Data–driven clustering of dialect dictionary data* (Folkert de Vriend, Jos Swanenberg i Roeland van Hout), *Extracting lexical variants for adults and children from spontaneous speech corpora* (Marta Gaprote, José M. Guirao, Antonio Moreno), *The sem–matrix project: scaling up the profile measurement of lexical variation* (Kris Heylen, Yves Peirsman), *Lexical variation in English English and Irish English small talk* (Klaus P. Schneider), *The effect of concept features on regional lexical variation* (Dirk Speelman, Dirk Geeraerts), *Spanish lexical variation in the Variliex project. Database, automatic cartography and multivariate analysis* (Hiroto Ueda, Antonio Ruiz Tinoco). Svaka od radionica završila je diskusijom sudionika i slušatelja, a posebno je zanimljiva razmjena mišljenja uslijedila u skupini nakon druge radionice.

Vesna Deželjin